MALTA

QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' Gunju, 2004

Citazzjoni Numru. 18/2003

Charles Borg

vs

Maria Concetta *sive* Marcon Formosa gja' Borg

Il-Qorti,

<u>I. PRELIMINARI.</u>

Rat ic-citazzjoni attrici datata 7 ta' Jannar 2003 a fol. 1 u 2 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fil-15 ta' Settembru 1994 fil-Knisja ta' San Mark fir-Rabat (*vide* Dok "A");

Illi minn dan iz-zwieg il-kontendenti ma kellhomx ulied;

Illi l-kontendenti kienu ltaqghu u bdew johorgu flimkien fl-1991 meta l-attur kellu tmienja u ghoxrin (28) sena filwaqt

illi l-konvenuta kien ghad ghandha tmintax-il sena (18) *stante* illi l-attur huwa ghaxar snin (10) akbar mill-konvenuta.

Illi l-konvenuta hija l-izghar minn erba' (4) ahwa, u huha ta' qabilha huwa, l-istess bhall-attur, ghaxar snin (10) akbar minnha;

Illi fit-tfulija u z-zghorija taghha, il-konvenuta ghaddiet minn bosta esperjenzi illi certament influwenzaw il-karattru taghha u l-mod illi bih hija thares lejn ir-relazzjonijiet amoruzi u l-hajja mizzewga, tant illi ta' eta' zghira hija saret hbieb sew ma' mara ferm akar minnha u kienet anke tiffrekwenta d-dar taghha, u r-ragel ta' din il-mara kien jghix minn fuq il-qliegh tal-prostituzzjoni ta' l-istess martu;

Illi wkoll illi minn meta kellha hmistax-il sena (15) sa meta ghalqet tmintax-il sena (18) u bdiet tohrog ma' l-attur, il-konvenuta kellha relazzjonijiet sesswali ma' diversi rgiel ferm akbar minnha fl-eta', fosthom ragel ta' tmienja u ghoxrin sena (28) u iehor ta' tmienja u tletin sena (38), it-tnejn guvintur, u sahansitra ragel mizzewweg ta' erbgha u erbghin sena (44);

Illi l-konvenuta kienet tbaghti minn anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbi ghaliha li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, u *di piu'* hija tat il-kunsens taghha ghaz-zwieg bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, fosthom il-fedelta' u l-indissolubbilta' taz-zwieg;

Illi l-konvenuta kienet ilha tiehu l-pillola kontracettiva sa mill-eta' ta' erbatax-il sena (14), u baqghet taghmel dan anke wara z-zwieg taghha ma' l-attur;

Illi f'dak iz-zmien l-attur kien ghaddej minn trawma emozzjonali peress illi ftit tax-xhur qabel kienet ghadha kemm mietet ommu wara marda terminali twila;

Illi ghalkemm iz-zmien ta' l-gherusija ma kienx wiehed qasir, pero' effettivament dan iz-zmien ma serviex

verament bhala zmien ta' thejjija ghaz-zwieg u sabiex jiddiskutu dwar dawk li huma l-obbligi u r-responsabbiltajiet tal-hajja mizzewga u z-zwieg issuccieda izjed bhala progressjoni naturali illi minn stat ta' gherusija ghal stat ta' zwieg milli bhala decizjoni voluta u mahsuba min-naha taz-zewg kontendenti, precipitat ukoll mill-krizi emozzjonali illi ghadda minnha l-attur wara l-mewt ta' ommu;

Illi qabel izzewgu l-kontendenti kienu ftiehmu u qablu illi ma jkollhomx ulied qabel jghaddu erba' snin (4) ta' hajja mizzewga;

Illi ghall-habta ta' Novembru 1997 l-attur intebah b'kambjament kbir fl-attitudni tal-konvenuta fil-konfront tieghu regghet bdiet tiehu l-pillola kontracettiva minkejja illi kienet qed tirrifjuta li jkollha x'taqsam izjed sewwalment ma' l-attur;

Illi effettivament ir-raguni ghal dan kienet illi l-konvenuta kienet bdiet relazzjoni ma' certu Jason Sultana illi kien ghadu kemm gie ngaggjat bhala kok fir-ristorant fejn kienet tahdem il-konvenuta, u minkejja t-tentattivi illi ghamel l-attur sabiex isalva z-zwieg, dan kien kollu ta' xejn tant illi l-kontendenti sseparaw permezz ta' kuntratt ta' separazzjoni datat 15 ta' Dicembru 1998 u iskritt fl-atti tan-Nutar Dottor Rachael Mallia, b'liema kuntratt il-konvenuta ghazlet ukoll illi tirritorna ghal kunjom xbubitha, u cjoe' 'Formosa' (*vide* Dok "B");

Illi l-konvenuta llum ghadha tghix ma' l-imsemmi Jason Sultana u anke fethu u qed imexxu negozju flimkien;

Illi anke l-attur illum ghandu l-hajja tieghu u z-zwieg tieghu mal-konvenuta m'hu xejn ghajr parti mill-album tar-rikordji ta' hajtu;

Illi ghaldaqstant iz-zwieg kuntrattat bejn il-kontendenti fil-15 ta' Settembru 1994 huwa wiehed null u bla ebda effett u dan *ai termini* tal-provvedimenti ta' l-artikolu 19 (1) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta b'mod generali u b'mod

partikolari *ai termini* tal-paragrafi (d), (f) u (g) ta’ l-imsemmi artikolu 19 (1) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta;

Illi l-istess attur talab lil din l-Onorabbli Qorti sabiex ghar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti fil-15 ta’ Settembru 1994 huwa null u bla ebda effett skond il-ligi u dan a tenur ta’ l-artikolu (19) (1) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta u b’mod partikolari a tenur tal-provvediment tal-paragrafi (d), (f) u (g) ta’ l-istess artikolu 19 (1) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta u ghalhekk tordna li ssir l-annotazzjoni opportuna fl-Att taz-Zwieg relattiv.

Bl-ispejjez kontra l-konvenuta minn issa stess ingunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 sa 5 tal-process;

Rat il-lista ta’ xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 5 sa 9 tal-process;

Rat id-digriet affidavit moghti lill-attur fit-8 ta’ Jannar 2003 fejn il-Qorti pprefiggietlu terminu ta’ sittin (60) gurnata sabiex jipprezenta x-xhieda kollha tieghu producibbli bil-procedura tal-affidavits bin-notifika lill-kontro-parti jew lid-difensur taghha.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuta tal-11 ta’ Frar 2003 a fol. 16 fejn gie eccepit:-

1. Illi taqbel li z-zwieg tal-kontendenti huwa null izda mhux minhabba ragunijiet imputabbli lilha kif jirrizulta waqt it-trattazzjoni.

2. Illi m’ghandhiex tbaghti l-ispejjez ta’ dawn il-proceduri .

3. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenut a fol. 17 tal-process.

Rat il-verbal tat-2 t'April 2003 fejn inghata digriet affidavit tal-partijiet b'terminu ta' erbghin (40) gurnata.

Rat in-nota ta' l-attur datata 13 ta' Gunju 2003 li permezz taghha esebixxa l-unika zewg affidavits, wiehed tieghu u iehor ta' huh Raymond Borg.

Rat il-verbal tas-seduta tat-18 ta' Gunju 2003 fejn filwaqt li l-attur iddikjara li m'ghandux provi aktar, Dr. Lorraine Schembri Orland ghall-konvenuta ddikjarat li ghandha biss tipprezenta l-ahhar affidavit. Il-Qorti nnominat lil Dr. Vincent Galea bhala Assistent Gudizzjarju u ordnatlu sabiex fil-mori tad-differiment izomm zewg seduti ghall-konkluzjoni provi tal-partijiet, liema provi ma jkunux producibbli bil-procedura ta' l-affidavit.

Rat in-nota tal-konvenuta datata 31 ta' Lulju 2003 li biha pprezentat l-affidavit taghha stess.

Rat il-verbal tat-28 t'Ottubru 2003 fejn Dr. Lorraine Schembri Orland ghall-konvenuta ddikjarat li l-provi gew konkluzi, u ghalhekk il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-30 ta' Gunju 2004.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

<u>II. KONSIDERAZZJONIJIET.</u>

<u>(i) PRINCIPJI LEGALI.</u>

Illi l-attur qed jitlob l-annullament taz-zwieg mal-konvenuta *stante* li qed jikkontendenti li l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali taghha; li l-kunsens tal-partijiet ghal dan iz-zwieg kien vizzjat peress li nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg inniffsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga; u fl-ahharnett peress li qed jallega li l-kontendenti rabtu l-kunsens taghhom ma'

kundizzjoni li tirreferi ghall-futur kif ser ikun ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Illi dawn il-premessi jwasslu sabiex jinghad li l-attur qed ivanta li l-imsemmi zwieg kien null u bla effett *ai termini* ta' l-**artikolu 19 (1) (d), (f) u (g) ta' l-Att XXXVII tan-1975 li Jirregola z-Zwigijiet**.

Illi fil-premessi tac-citazzjoni l-attur qal li l-kunsens tal-partijiet kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha liema premessa qieghda tirreferi ghall-artikolu **19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi fl-istess premessi jinghad, li l-attur sostna li l-kunsens tal-partijiet inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu u ta' l-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg, liema premessa qeghda tirreferi ghall-artikolu **19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Illi l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta** jinqraw hekk kif gej:

"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, iz-zwieg ikun null:-

(d) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg.*

(f) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."*

Illi din il-Qorti sejra tghaddi biex tezamina n-nullita` taz-zwieg *o meno* taht dawn iz-zewg sub-incizi separatament,

u fl-ewwel lok, taht **l-artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

Illi ghar-rigward tal-istess **artikolu 19 (1) (d)** mill-provi migbura jirrizulta li l-kontendenti, qabel ma zzewgu, ma kkunsidrawx bis-serjeta` l-valuri u l-principji tal-hajja mizzewga. Fil-fatt inghad li l-kuncett ta' d-diskrezzjoni ta' gudizzju *"supposes not only maturity of intellect but also a maturity of the will, that is an ability to take decisions responsibly. A person must possess a critical faculty and internal freedom of choice in order to contract validly.*

Psychic disorders which give rise to a defect of due discretion include immature personality, which may be characterised by affective infantilism, immature character, affective immaturity and an emotionally unstable personality. Serious immaturity could very easily constitute a ground of nullity for a marriage. In a Rotal decision of 1961 ***Sabattani*** *held that a person either has or has not sufficient discretion of judgement to marry. If he has not, then he suffers from 'aementia', not in the sense of insanity, but in the sense that he lacks the sufficient maturity of judgement to understand and choose marriage … … ... Therefore, the weakness which affects the mind can merely result from the lack of maturity … …"*

Illi ***G. Veness,*** kif ikkwotat minn ***N. Picard*** in **'L'immaturite' et le consentement matrimonial"** (pg. 54-55) jghid is-segwenti:-

"The judge must consider the overall behaviour of the spouse, taking into account the gravity of the conduct, its continuity throughout the conjugal life, its influence on the couple's equilibrium, the relation of behavioural disorders to the 'ius in corpus and also to the right to the community of life and to consider also all the other factors which are relevant to the determination of the gravity of this immaturity with reference to married life."

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga` kellha okkazjoni tezaminah, u ghalhekk taghmel referenza ghas-sentenzi **"Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar**

gja` Borg" (Cit. Nru. 1564/97/RCP deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar, 2000); **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar et nomine"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002); **"Ali Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002); **"Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia"** (P.A. (RCP) 29 ta' Mejju 2002); **"Romina Zammit vs Paul Zammit"** (P.A. (RCP) 30 ta' Mejju 2002) u ghall-principjii hemm enuncjati.

Illi f'dawn is-sentenzi, u fid-decizjoni **"Josette Lungaro vs Jesmond Lauro"** (P.A. (RCP) l-1 ta' Frar 2001) il-Qorti ghamlet referenza ghas-segwenti espozizzjoni ta' ***Viladrich*** li jghid:-

*"Thus, there is grave lack [of discretion of judgment] when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgment refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties, which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring." (**Viladrich, P.J.*** **"Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated"** *(Montreal, 1993) p. 686).*

Illi fis-sentenza **"Kevin Spiteri vs Av. Dr. Renzo Porsella-Flores et noe"** (Cit. Nru. 2443/97/RCP deciza fit-18 ta' Jannar 2000) il-Qorti spjegat:-

*"Kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap 255**, dawn l-obligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma "the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the*

obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics". (***Vidadrich, P.J***. *op. cit*., p. 687).

Illi rigward l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta,** dan l-artikolu jikkonsidra kemm is-simulazzjoni totali *("colorem habens, substantiam vero nullam")* kif ukoll dak parzjali *(colorem habens, substantiam vero alteram)* tal-kunsens.

Illi rigward it-tifsira tal-frazi *"eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu"*, jew kif maghruf ukoll bhala simulazzjoni totali, il-Qorti fil-kawza **"Bonnici vs Bonnici"** (P.A. 30 ta' Lulju 1982) qalet illi biex ikun hemm simulazzjoni totali jrid jigi ippruvat il-*'finis operis'* taz-zwieg gie effettivament eskluz mill-vera rieda ta' parti jew ohra, ghalkemm formalment tkun sehhet ic-celebrazzjoni taz-zwieg.

Illi fis-sentenza **"Cali vs Dr. Albert S. Grech *nomine".*** (P.A. 22 ta' Gunju 1988) il-Qorti qalet illi jekk tmur ghac-cerimonja tat-tieg u nternament tissostitwixxi l-ideat tieghek fuq x'inhu zwieg jew inkella xort'ohra teskludi l-veru kuncett taz-zwieg, hi forma ta' simulazzjoni totali. Fid-decizjoni **"Galea vs Walsh"** (P.A. 30 ta' Marzu 1995) il-Qorti spjegat simulazzjoni bhala *"meta l-atti, gesti jew kliem esterni ma jikkorrispondux ghall-kunsens intern li jkun inghata".* Illi fis-sentenza **"Muscat vs Borg Grech"** (P.A. 14 ta' Awissu 1995) il-Qorti spjegat il-kuncett ta' simulazzjoni b'dawn il-kliem:-

"Ghalhekk min esternament ikun wera li qed jaghti l-kunsens matrimonjali izda jkun internament u b'att pozittiv

tal-volonta' tieghu qed jichad il-kunsens ghal dak iz-zwieg ikun qed jissimula l-kunsens tieghu."

Illi kif gie nsenjat fid-decizjoni fl-ismijiet **"Francesco Teuma vs Liugi Camilleri et",** (K. 1 ta' Ottubru 1884 - Vol.X p.912) :-

"a poter dedursi la invalidita dell'atto e' necessario che risulti chiaro, che cio' che si contrattava non era la yenta, ma una simulazione, cioe' 'fictio seu ostensio falsi pro vero."

Illi fil-kawza **"Anthony Gallo vs Dr. Anthony Cutajar *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Mejju 2002) inghad li *"meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mill-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, alavolja hu kapaci jghati l-kunsens validu taz-zwieg, pero' bl-att tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-ommissjoni tieghu, eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe' ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori z-zwieg, jew inkella fejn filwaqt il-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe' saret simulazzjoni parzjali."*

Illi fil-fatt din il-Qorti taqbel mal-istess definizzjoni u fil-fatt fis-sentenza **"Al Chahid vs Mary Spiteri"** (P.A. (RCP) 5 ta' Gunju 2002 inghad li *"wiehed jinnota li taht l-**artikolu 19 (1) (f)** trid issir distinzjoni cara bejn zwieg li jfalli minhabba cirkostanzi li jirrizultaw waqt iz-zwieg, u zwieg li jfalli ghax wiehed mill-partijiet minn qabel ma ta' l-kunsens tieghu kien gja' mentalment dispost li ma jottemprax ruhu ma' xi wahda jew aktar mill-obbligi matrimonjali. Fl-ewwel ipotesi hemm ir-ragunijiet li jaghtu lok ghas-separazzjoni u fit-tieni ipotesi hemm l-estremi ta' l-annullament taz-zwieg."*

Illi fil-fatt ghal dak li jolqot l-kuncett ta' *"l-eskluzjoni pozittiva ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga"*, u cjoe' simulazzjoni parzjali, il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fil-kawza **"Abdel Wahed vs Dr. Yana Micallef Stafrace et"** (P.A. (NA) 14 ta' Lulju 1994)

elenkat l-elementi essenzjali taz-zwieg bhala li jikkonsistu fil-*"kommunjoni tal-hajja konjugali, l-indissolubbilta' tar-rabta taz-zwieg, id-dritt ghall-fedelta' u d-dritt ghall-prokreazzjoni ta' l-ulied"*. L-istess elementi gew ikkonfermati wkoll fil-kawza **"Aquilina vs Aquilina"** (P.A. (NA) 30 ta' Jannar 1991) u fis-sentenza **"Grech vs Grech"** (P.A. (NA) 9 ta' Ottubru 1990). Dawn huma wkoll l-elementi fil-ligi kanonika.

Illi l-komunjoni tal-hajja konjugali u l-*"consortium vitae"* tikkomprendi zewg elementi u cjoe' l-imhabba konjugali u r-responsabbilita` tal-familja. Kif qalet il-Prim' Awla tal-Qorti Civili fid-decizjoni **"Magri vs Magri"** (14 ta' Lulju 1994):-

"Jekk din il-'consortium vitae' hija nieqsa, l-oggett innifsu tal-kunsens taz-zwieg huwa wkoll nieqes. Din il-"Consortium Vitae" tikkomprendi zewg elementi li huma l-imhabba konjugali u r-responsabbilta' tal-familja."

Illi fil-fatt l-element ta' l-indossubbilta` taz-zwieg jehtieg li l-kunsens ikun ibbazat fuq rabta dejjiema bejn ragel u mara wahda, mibnija fuq il-fedelta` u formazzjoni tal-familja. L-ligi Maltija tippresuponi *'iuris tantum'* dan l-element ta' indossolubbilta' fiz-zwieg.

Illi fil-fatt, **J. *Edwards Hudson*** (pg. 164-165), jispjega car li: *"indissolubility can be excluded from consent in two different ways: either because the spouse, knowing the true nature of marriage, nevertheless contract with the understanding that he will have the option of dissolving the bond and recovering his former free status, or because the spouse formulates his own doctrine on marriage, from which the idea of indissolubility is absent and to which he adheres totally with both intelligence and will power."*

Illi wkoll, ***D.J. Burns*****,** fil-kummentarju tieghu (**"Matrimonial Indissolubility: Contrary Conditions - A Historical Synopsis and Commentary".** pg.151) jghid li *"it is not necessary that this intention* (i.e. li teskludi l-indossolubbilta') *was formulated as an express*

agreement, it can be inferred either from an explicit declaration of one or both parties, or consequent on certain words or actions implying that effect, or as a result of the narration of the circumstances of the contract.”

Illi hawn ukoll il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fis-sentenza **“Sharon Lanzon mart Francis Attard vs Francis Attard”** (P.A. (RCP) 15 ta’ Marzu 2000) u cjoe’:-

“Meta wiehed jitkellem dwar l-eskluzjoni taz-zwieg jew wiehed mil-elementi essenzjali tieghu, wiehed irid jifli jekk il-kontendenti jew wiehed minnhom, allavolja huwa kapaci li jaghti kunsens validu taz-zwieg, pero’ fl-atti tieghu qabel u fil-hajja mizzewga, jew bl-omissjoni tieghu eskluda a priori certu obbligi essenzjali tal-hajja mizzewga, cjoe’ ssimula l-kunsens tieghu totalment fejn eskluda a priori iz-zwieg, jew inkella fejn waqt li l-kunsens hu jew hi eskludew xi wahda jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, u cjoe’ saret simulazzjoni parzjali.”

Illi l-**artikolu 19 (1) (g)** jipprovdi li z-zwieg huwa null:-

“jekk xi wahda mill-partijiet torbot il-kunsens taghha ma’ kundizzjoni li tirreferi ghall-futur.”

Illi dwar l-**artikolu 19 (1) (g)** jinghad skond ***J. Edward Hudson*** *“a condition could either be suspensive or resolutive. It is suspensive if it delays the entry in effect of the obligation of an act until the condition itself is fulfilled. It is resolutive if it dissolves the obligation only if it verifies itself and therefore renders it null. e.g. “I will live in marriage with you until I find someone who is more wealthy than you”* (**“Handbook II for Marriage Nullity Cases”** pg. 107). Illi huwa mportanti li wiehed jinnota li din il-kundizzjoni tapplika biss ghall-kaz ta’ annullament taz-zwieg jekk din il-kundizzjoni tirreferi ghall-avveniment fil-futur, u mill-provi prodotti, kif fuq *di piu’* ampjament spjegat jirrizulta li l-kunsens tal-partijiet u partikolarment tal-konvenuta kien ibbazat fuq il-kundizzjoni li l-attur kellu jaddotta lil binha ladarba jsehh iz-zwieg, tant li l-istess konvenuta nsistiet li l-attur iwieghdha li kien ser jaghmel dan ladarba jizzewgu, u ghalhekk a bazi tal-provi prodotti

jidher li dan l-element gie wkoll ippruvat u ghalhekk it-talba attrici fuq din il-bazi qed tigi milqugha wkoll.

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta illi l-partijiet izzewgu fil-15 ta' Settembru 1994 u jidher li t-tnejn li huma kellhom problemi serji kemm qabel ma ltaqqhu ma' xulxin u kif ukoll wara, fejn jidher li huma zzewgu aktar minhabba l-fatt li kull parti b'dan il-mod xtaqet li ssolvi l-problemi li kienet qed tiffaccja.

Illi fl-ewwel lok jidher li l-attur wara li ghamel xi zmien johrog mal-konvenuta kienet mietet ommhu, u meta sab ruhu wahdu jidher li ppressa lill-konvenuta sabiex jizzewgu. Ma hemm l-ebda dubju fl-opinjoni ta' din il-Qorti li dak li wassal lill-attur sabiex jizzewweg kien proprju dan l-avveniment, aktar u aktar meta jekk wiehed ihares lejn ix-xhieda tieghu, jidher li skond kif jghid huwa kellu dubji kbar fuq l-fedelta' tal-konvenuta lejh, aktar u aktar in vista ta' l-akkuzi kollha li l-istess attur jaghmel fil-konfront taghha.

Illi jidher ukoll li kien hemm differenza kbira ta' ghaxar snin fl-eta' bejn il-kontendenti, u dan certament ma' ghen fl-ebda stadju tar-relazzjoni ta' bejniethom. Min-naha tal-konvenuta hija tghid li hija zzewget lill-konvenut proprju minhabba din l-insistenza tieghu li kien spicca wahdu. Stranament jirrizulta li dwar l-allegata relazzjoni tal-konvenuta mal-persuna ndikata fic-citazzjoni attrici l-istess konvenuta fl-affidavit taghha ma tghid xejn. In verita' tichad b'certu nsistenza r-relazzjonijiet l-ohra li l-attur jghid li l-konvenuta kellha anke qabel ma ltaqghet mieghu, izda mill-bqija ma tghid xejn dwar din ir-relazzjoni specifika. F'dan il-kuntest din il-Qorti thoss li l-verzjoni tal-konvenuta ma tistax tigi kollha accettata.

Illi nfatti din il-Qorti thoss li l-kunsens tal-partijiet kien ukoll vizzjat minhabba li z-zewg partijiet effettivament eskludew l-prokreazzjoni ta' ulied miz-zwieg taghhom, u wkoll il-konvenuta' eskludiet l-element essenzjali ta' fedelta' fl-

ghaqda taghha ma' l-attur, tant li jidher li l-istess konvenuta kellha relazzjoni ma' ragel iehor waqt iz-zwieg u dan jidher li sar fuq il-pretest taghha li l-attur ma kienx jiftah qalbu maghha. B'hekk il-kunsens tal-partijiet kien simulat peress li kull parti, kif hawn qed jigi ritenut, eskludiet mill-bidu elementi essenzjali taz-zwieg mill-unjoni taghhom, u dan rrenda l-kunsens ta' kull parti null u bla effett a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255**.

Illi apparti dak li nghad aktar 'il fuq dwar il-vizzju ta' kunsens *da parte* ta' l-attur a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255,** din il-Qorti thoss li anke l-konvenuta, kellha din in-nuqqas ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, u dan peress li jidher li kienet ghal kollox differenti mill-attur, li hija kienet thoss li kien possessiv fil-konfront taghha, tant li ammettiet li qabel iz-zwieg kienet ser tikser ir-relazzjoni ta' bejniethom, pero' skond hija zzewget lill-attur fuq invit tieghu peress li jidher li kien iddispjaciha u thassritu ghax kien ha l-istess mewt t'ommu tant bi kbira. Certament li dan huwa hafna 'l boghod minn kunsens matur rikjest *ad validitatem* sabiex tali kunsens ghaz-zwieg jigi ritenut li huwa wiehed validatament mehud u ghalhekk anke hawn il-kunsens tal-konvenuta kien ivvizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255**.

Illi fuq kollox bejn l-istess partijiet jidher li kien hemm nieqes ghal kollox l-impenn ghall-hajja mizzewga bejniethom u l-element ta' *consortium vitae* kien fil-fatt totalment mankanti u ghalhekk din il-Qorti thoss li t-talba attrici ghandha tigi milqugha ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta in kwantu l-istess huma b'xi mod inkompatibbli ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi illi z-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti fil-15 ta' Settembru 1994 huwa null u bla ebda

effett skond il-ligi u dan a tenur ta’ l-**artikolu (19) (1) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta** u b’mod partikolari a tenur tal-provvediment tal-**paragrafi (d), (f)** ta’ l-istess **artikolu 19 (1) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta’ Malta** u dan ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet. Ghaldaqstant tordna li ssir l-annotazzjoni opportuna fl-Att taz-Zwieg relattiv.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn iz-zewg partijiet.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------